

Žaloba a rozsudek jsou důležitými instituty občanského práva procesního, který poskytuje ochranu ohroženým nebo porušeným subjektivním právům a oprávněným zájmům před civilními soudy. Charakteristickým rysem každého civilního řízení je, že účastníci řízení mají v procesu rovné postavení a stejná procesní práva a povinnosti. Soud zde má postavení „nezúčastněného třetího“, jehož úkolem je respektovat procesní práva a povinnosti účastníku, popř. je o nich poučit, a vyřešit právní konflikt mezi stranami sporu.

Tato práce je zaměřena především na řízením sporné, v němž účastníky řízení jsou žalobce a žalovaný, vystupující ve vztahu procesních odpůrců. Sporné řízení je ovládáno zásadou dispoziční, což znamená, že účastníci řízení mohou volně nakládat jak s řízením, tak jeho předmětem. K tomu jim pozitivní právní úprava dává k dispozici celou řadu procesních úkonů. Nejdůležitějším dispozičním úkonem, je právě žaloba, díky níž žalobce, jejím podáním u soudu, zahájí řízení.

Civilní řízení je proces, který má svůj začátek a také konec. Žalobou se řízení zahajuje a rozsudkem se řízení končí. Oba instituty spolu velice úzce souvisí ve dvou směrech. V prvním směru rozsudek je odpovědí na žalobu, a za druhé, obsah žaloby se promítá do obsahu rozsudku (tato skutečnost se odráží v kvalifikace žalob a rozsudků). Obsah rozsudku závisí na tom, zda je žaloba bezvadná, nebo zda její vady byly opraveny a odstraněny, zda jsou splněny podmínky řízení a zda se žalobci podařilo prokázat tvrzené skutečnosti. Bezvadnost žaloby nemusí znamenat, že řízení bude skončeno meritorním rozhodnutím, neboť celý civilní proces je ovlivňován dispozičními úkony účastníků a skončením procesu může být docíleno např. zpětvzetím žaloby nebo soudním smírem. Jestliže takováto situace nenastane, soud při svém konečném rozhodování má právě dbát na to, aby výrok rozsudku vyjadřoval to, čeho se žalobce skutečně domáhal ve svém žalobním návrhu.

Cílem této práce je podat komplexní pohled na problematiku žaloby a rozsudku a jejich vzájemného vztahu. Tato práce je rozdělena na tři hlavní části – Žaloba, Rozsudek a Vzájemný vztah.

Část s názvem „Žaloba“ je zaměřena na vysvětlení institutu žaloby, jaké jsou její náležitosti a důsledky neodstranění vad žalobcem přes výzvu soudu. Pozornost je věnována jejím složkám, především žalobnímu petitu, účinkům žalob a kvalifikaci žalob. Žalobní petit a kvalifikace žalob jsou oblastí, která souvisí s rozsudky, jejich výrokem a také klasifikací.

Druhá část s názvem „Rozsudek“ blíže pojednává o pojmu rozsudku, jako autoritativního rozhodnutí soudu o předmětu řízení, obsahu rozsudku, kde pozornost je zaměřena především na výrok a odůvodnění. Dále kvalifikaci rozsudků, fázích soudního rozhodování a důležitých vlastností každého rozsudku – jeho právní moci a vykonatelnosti.

Ve třetí části s názvem „Vzájemný vztah“ jsou nejdříve žaloba a rozsudek dány do kontextu se zahájením, průběhem a koncem soudního řízení. Podstatou není detailní popis všech fází soudního řízení, pozornost je soustředěována jen na hlavní body, které souvisí se vzájemným vztahem mezi žalobou a rozsudkem. Pozornost je věnována vztahu rozsudku a žaloby, jejichž vzájemný vztah je dán zejména tím, že rozsudek je odpovědí na žalobcův návrh. Výrok rozsudku musí odpovídat smyslu žalobního petitu uvedeném v žalobě, i když soud nemusí přesně použít žalobcem použitou formulaci. Rozsudek musí také odpovídat žalobě, co do jejího druhu. V této části je také pojednáno o předmětu řízení, jehož správné vymezení v žalobním návrhu má vliv na další průběh řízení a na vydaný rozsudek, kterým se řízení končí. Je zde krátce zmíněna tzv. procesní teorie předmětu sporu a její tři pojetí. Stěžejní částí je vztah dispozičních úkonů účastníků právě k předmětu řízení a vztahu rozsudku k předmětu řízení.